

Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen henkilökorttilaiksi ja laiksi väestötietolain 23 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys n:o 18/1999 vp henkilökorttilaiksi ja laiksi väestötietolain 23 §:n muuttamisesta. Eduskunnalle on hallintovaliokunta antanut asiaa mietintönsä n:o 2/1999 vp.

Eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että sähköistä asiointia koskevaa lainsäädäntöä edelleen kehitettäessä siinä varmistetaan, että Väestörekisterikeskuksen kansalaisille sekä valtion tai kunnan viranomaisille sähköiseen henkilökorttiin myöntämällä varmenteella asia voidaan aina saattaa hallinnossa vireille, allekirjoittaa ja antaa tiedoksi, sekä siitä, että ennen kuin muiden kuin Väestörekisterikeskuksen myöntämällä varmenteilla voidaan asioida hallinnossa, on

yhtenäisessä hallintomenettelyssä selvitettävä, että nämä varmenteet täyttävät laissa säädettävät edellytykset.

Eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että väestötietolain ja rekisterihallintolain muutosten yhteydessä 10 päivänä helmikuuta 1999 eduskunnan hyväksymän yhtä yhteistä sähköistä henkilökorttia koskevan lausuman mukaisesti sähköistä asiointia ja sitä koskevaa lainsäädäntöä kehitetään edelleen niin, että henkilökorttilain mukaista valtion yleistä henkilökorttia voidaan käyttää myös sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä muun sosiaaliturvan sähköisessä asiointissa.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Henkilökorttilaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Henkilökortti

Poliisi antaa hakemuksesta todistuksen henkilöllisyydestä (*henkilökortti*) Suomen kansalaiselle ja kotikuntalaisen (201/1994) mukaisesti Suomessa vakinaisesti asuvalle ulkomaalaiselle, joka on merkitty väestötietojärjestelmään ja jonka henkilöllisyys on voitu luotettavasti todeta.

Poliisi voi hakijan pyynnöstä antaa henkilökortin, joka sisältää sähköisessä asiointissa tarvittavan teknisen osan (*sähköinen henkilökortti*). Sähköisen henkilökortin avulla hen-

kilö voidaan todentaa varmennetussa sähköisessä asiointissa. Lisäksi henkilö voi sähköisen henkilökortin avulla tarvittaessa sähköisesti allekirjoittaa ja salata lähettämänsä asiakirjat ja viestit.

Poliisi antaa hakemuksesta alaikäiselle 1 ja 2 momentissa tarkoitettua henkilökortin, jos alaikäisen huoltajat siihen suostuvat. Jos huoltajia on yhtä useampi eikä joltakin heistä matkan, sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi voida saada suostumusta ja jos ratkaisun viivästyttämisestä aiheutuisi kohtuutonta haittaa, ei hänen suostumuksensa asiassa ole tarpeen. Poliisi voi ilman huoltajien suostumusta antaa alaikäiselle hakemuksesta

1 momentissa tarkoitettun henkilökortin, jota ei kuitenkaan voida käyttää matkustusasiakirjana.

Poliisi voi erityisestä syystä antaa henkilökortin väliaikaisena (*väliaikainen henkilökortti*). Väliaikainen henkilökortti voidaan erityisestä syystä antaa myös ulkomaalaiselle, jolla ei ole kotikuntaa Suomessa.

Mitä jäljempänä säädetään henkilökortista, koskee myös sähköistä henkilökorttia ja väliaikaista henkilökorttia, jollei erikseen toisin säädetä.

2 §

Henkilökortin sisältö

Henkilökorttiin merkitään henkilön sukunimi ja etunimet, tieto sukupuolesta, henkilötunnus, henkilökortin myöntämispäivä ja viimeinen voimassaolopäivä, tieto henkilökortin myöntäneestä viranomaisesta, kortin numero ja Suomen kansalaisten osalta tieto kansalaisuudesta. Henkilökortissa on lisäksi kortinhaltijan valokuva ja nimikirjoitus.

Alaikäiselle ilman huoltajien suostumusta annettavaan henkilökorttiin merkitään lisäksi tieto siitä, että asiakirjaa ei voida käyttää matkustusasiakirjana.

3 §

Sähköisen henkilökortin sisältö

Sähköiseen henkilökorttiin voidaan myöntää varmenteet sen käyttämiseksi sähköiseen asiointiin hallinnossa. Varmenteet myöntää Väestörekisterikeskus. Varmenteiden myöntämisessä noudatettavasta hakumenettelystä säädetään väestötietolain (507/1993) 23 §:ssä.

Sähköisessä henkilökortissa on 2 §:ssä säädetyn lisäksi väestötietolain 20 §:ssä tarkoitetut varmenteiden tiedot, sähköisen henkilökortin käytön edellyttämät kortinhaltijan tunnistautumistiedot ja välttämättömät tekniset tiedot. Sähköiseen henkilökorttiin merkitään myös tieto varmenteiden myöntäjästä.

Sähköiseen henkilökorttiin voidaan kortinhaltijan pyynnöstä tallettaa eri käyttötarkoituksiin liittyviä teknisiä sovelluksia tai tietoja.

4 §

Viranomaisen palveluksessa olevan sähköinen henkilökortti

Valtion tai kunnallisen viranomaisen pyynnöstä voidaan sen palveluksessa olevalle henkilölle annettavaan sähköiseen henkilökorttiin tallettaa hänen tehtäviensä hoitamisen edellyttämät tiedot. Nämä tiedot ovat voimassa niin kauan kuin tehtävien hoito kestää.

5 §

Henkilökortin voimassaoloaika

Henkilökortti on voimassa kymmenen vuotta. Sähköinen henkilökortti on voimassa kolme vuotta. Väliaikainen henkilökortti annetaan enintään neljän kuukauden määräajaksi.

6 §

Henkilökortin antaminen ja tiedonantovelvollisuus

Henkilökortin antaa kirjallisen hakemuksen perusteella kihlakunnan poliisilaitos. Henkilökorttihakemus on jätettävä henkilökohtaisesti. Sähköinen henkilökortti on myös noudettava henkilökohtaisesti.

Sähköisen henkilökortin antajan on selvitettävä kortinhakijalle kortin mahdollisen peruuttamisen vaikutukset.

Kun poliisi luovuttaa myöntämänsä uuden henkilökortin, aikaisempi henkilökortin antamispäätös raukeaa ja henkilökortin voimassaolo päättyy. Hakijan on tällöin luovutettava poliisille aikaisempi henkilökortti, jos se on hänen hallussaan.

7 §

Henkilökortin peruuttamisen edellytykset

Henkilökortti peruutetaan, jos henkilö, jolle kortti on annettu, sitä pyytää. Alaikäiselle annettu henkilökortti, jonka myöntämisen edellytyksenä on huoltajien suostumus, peruutetaan myös silloin, jos huoltaja peruuttaa suostumuksensa.

Henkilökortti voidaan peruuttaa, jos:

- 1) se on turmeltunut tai sen merkintöjä on muutettu;
- 2) se on kadonnut tai anastettu;
- 3) sitä käyttää oikeudettomasti muu kuin se, jolle henkilökortti on annettu; tai
- 4) sähköisen henkilökortin 3 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja on muutettu.

8 §

Henkilökortin peruuttaminen

Henkilökortin peruuttaa sen antanut viranomainen tai henkilökortin haltijan kotikunnan kihlakunnan poliisilaitos. Sähköisellä henkilökortilla olevia 3 ja 4 §:ssä tarkoitettuja tietoja ja sovelluksia ei voida käyttää peruuttamisen jälkeen.

Henkilökortin peruuttavan viranomaisen on selvítettävä kortinhaltijalle peruuttamisen vaikutukset.

9 §

Henkilökortin poisottamisen edellytykset

Henkilökortti otetaan poliisin haltuun, kun päätös henkilökortin peruuttamisesta on tehty.

Henkilökortti voidaan ottaa pois väliaikaisesti ennen peruuttamispäätöksen tekemistä, jos henkilökortin peruuttamiseen on 7 §:n 2 momentin 1, 3 tai 4 kohdassa tarkoitettu edellytys.

10 §

Henkilökortin poisottaminen

Henkilökortin ottaa pois sen peruuttanut viranomainen taikka tämän pyynnöstä poliisi tai passintarkastaja.

Henkilökortin saa 9 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa ottaa pois pidättämiseen oikeutettu virkamies. Henkilökortin voi ottaa haltuunsa myös muu kuin pidättämiseen oikeutettu poliisimies tai passintarkastaja sen luovuttamiseksi pidättämiseen oikeutetulle virkamiehelle. Poisotettu henkilökortti on viipymättä toimitettava henkilökortin antaneelle viranomaiselle.

Henkilökortin poisottamiseksi voidaan tehdä henkilöntarkastus.

11 §

Henkilökortin hävittäminen

Jollei henkilökorttia ole noudettu vuoden kuluessa sen myöntämisestä, se voidaan hävittää. Tällöin henkilökortin antamispäätös raukeaa.

Poliisin on hävitettävä 6 §:n 3 momentin nojalla saamansa aikaisempi henkilökortti.

Poliisin on hävitettävä 8 §:n nojalla peruutettu henkilökortti.

12 §

Henkilökortista perittävä maksu

Henkilökortista peritään valtion maksuprustelaisissa (150/1992) säädettyjen perusteiden mukainen maksu.

13 §

Väestörekisterikeskuksen vastuu sähköiseen henkilökorttiin talletettujen tietojen oikeellisuudesta

Väestörekisterikeskus vastaa ainoastaan niistä sähköisen henkilökortin tiedoista, jotka se on tallettanut kortille.

14 §

Henkilökorttirekisteri

Poliisi pitää rekisteriä henkilökorteista (*henkilökorttirekisteri*).

Henkilökorttirekisteristä säädetään tarkemmin poliisin henkilörekistereistä annetussa laissa (509/1995).

Väestörekisterikeskus pitää rekisteriä sähköisen asioinnin varmenteista väestötietolain 22 §:n mukaisesti.

15 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla annettuun hallintopäätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Henkilökortti voidaan ottaa pois sen estä-

mättä, että henkilökortin peruuttamispäätökseen on haettu muutosta.

17 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1999.

Henkilökorttiasetuksen (867/1990) nojalla ennen 1 päivää maaliskuuta 1999 myönnetty henkilökortit ovat voimassa 31 päivään joulukuuta 2002 saakka ja 1 päivänä maaliskuuta 1999 ja sen jälkeen myönnettyt henkilökortit henkilökorttiin merkityn määräajan.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

16 §

Tarkemmat säännökset

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä henkilökortin hakemismenettelystä.

Sisäasiainministeriö vahvistaa henkilökortin ja sen myöntämismenettelystä käytettävän hakemuslomakkeen kaavan.

Laki**väestötietolain 23 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 11 päivänä kesäkuuta 1993 annettuun väestötietolakiin (507/1993) siitä lailla 202/1994 kumotun 23 §:n tilalle uusi 23 § seuraavasti:

23 §

Varmenteiden myöntämistä koskeva hakumenettely

Väestörekisterikeskus voi hakijan pyynnöstä myöntää varmenteet henkilökorttilaissa (/) tarkoitetun sähköisen henkilökortin lisäksi muuhunkin sähköisessä asiointissa käytettävään korttiin tai tekniseen välineeseen.

Henkilökorttilaissa tarkoitettuun sähköiseen henkilökorttiin myönnettäviä Väestörekisterikeskuksen varmenteita koskeva hakemus on jätettävä henkilökohtaisesti kihlakunnan poliisilaitokselle, joka suorittaa hakijan tunnistamisen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä muun sosiaaliturvan sähköisessä asiointissa käytettävään korttiin myönnettäviä varmenteita koskeva hakemus on jätettävä henkilökohtaisesti Kansaneläkelaitokselle, joka suorittaa hakijan tunnistamisen. Sosiaali- ja ter-

veydenhuollon kortin ja siihen myönnettävien varmenteiden hakemis- ja myöntämismenettelystä säädetään tarkemmin erikseen.

Väestörekisterikeskus voi sähköiseen asiointiin hallinnossa käytettävien varmenteiden myöntämiseksi muuhun kuin 2 ja 3 momentissa tarkoitettuun korttiin tai tekniseen välineeseen sopia toisen viranomaisen, yrityksen tai yhteisön kanssa, että hakemus voidaan jättää tälle henkilökohtaisesti Väestörekisterikeskukselle edelleen toimitettavaksi. Väestörekisterikeskuksen on tällöin varmistettava, että hakemusten vastaanottaja noudattaa henkilötietolaissa (523/1999) säädettyjä henkilötietojen käsittelyä koskevia vaatimuksia.

Hakemuksen vastaanottajan on tunnistettava hakija toteamalla henkilöllisyys voimassa olevasta, poliisin myöntämästä henkilöllisyyttä osoittavasta asiakirjasta ja tarkistamalla henkilön tiedot väestötietojärjestelmästä siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Jos hakijalla ei ole poliisin myöntämää,

asetuksessa tarkemmin määriteltyä henkilöllisyyttä osoittavaa asiakirjaa tai tunnistamisen varmistamiseksi on olemassa muita erityisiä syitä, hakemukseen liittyvän tunnistamisen suorittaa poliisi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1999.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 18 päivänä kesäkuuta 1999
